

me! Quina fressa de corns!... *Aixordaven*», Bosch de la Tri., *Recorts d'un Exc.*, 176. *Eixordat* «asorato, aturcido, atolondrado».

Eixordador: «En lo caos, ab aspre retrò de cel y terra / --- / y, entre ses rodes rústegues, fan d'estermi-
ni y guerra / los elements tots quate l'udol *aixordador*», *Ail.* 1867, ix, 27 d; «L'interrompé un Tità --- / Sa veu pel temple encara retruny / quan, a l'altura, lo carro sotraqueja dels trons, *aixordador*, / ab tremolor estranya respon-li la natura / ---», 1878, III, 27b; «Mare dels déus, oh Grècia, tu dormias / com Venus, per les ones bressolada, / aquella nit terrible, y res sentias / del tro y *aixordadores* armonies / ab què fóra l'Atlàntida enfonsada» VII, 8d. *Eixordament*. *Eixordada*. *Eixordadissa*. *Eixordor*. Són poc genuïns i poc freqüents en català *assordar*, *ensordar* i llurs derivats. *Ensordir* terme de fonètica.

CP.: *Sord-mut*. *Absurd* [*absurda cosa*, DTo. 1647], pres del ll. *absurdus*, que partint de la idea de 'discordant, malsonant', prengué el sentit de 'desenraonat, absurd'; *absurditat* [Lacav.]; *absurdesa*.

1 «Abans d'hora de matines ells foren davant lo port; e tantost, a la sorda, sorgiren, e enviaren los dos lenys --- per descobrir lo port», Muntaner, § 83 (Casac. II, 47.27).

SÒRDID, pres del ll. *sordidus* 'brut, llord, encrostitat', 'infim, menyspreable, innoble', derivat de *sordes* 'brutícia, immundícia, cascàries'. □ 1.ª doc.: c. 1500, *Cauliac* (AlcM); Lacav.

DERIV.: *Sordidesa*. *Sordidament* [Lacav.].

Sordina, *sord-mut*, V. *sord* *Sordonaia*, -alla, V. *sardó* *Sordor*, V. *sord*

SOREDÍ, derivat savi del gr. *σῶρος* 'munt, pilotet'. □ 1.ª doc.: DFa. També s'ha dit un *soros* segons la forma grega.

DERIV.: *Sorites* [Belv.], ll. *sorites*, gr. *σωπετης* id. forma en la qual com en *soredi* (gr. *σωπεδιον* diminutiu) hi ha influència del verb *σωπεύω* 'apilotar'.

SORELL, peix del gènere *Trachurus*, denominació comuna amb l'oc. *saurel*, *sieurel*, i el mossàr. *šurél*, diminutiu del ll. SAURUS, gr. *σαῦρος* id., pròpiament 'llangardaix'. □ 1.^a doc.: 1349.

En la col·lecció de Bans municipals de Bna., plec de 1349-56, 80v^o: «que la boga carnícera de les bogues, de *sorels*, de motruts, de esparrayons --- e de sarrans, e de tot altre peix semblant, sia venuda 7 diners e no més avant»; «se ven la una carnissera del *sorell* ---» Mall., 1361-5 (BSAL VII, 120a); el DAg. el documenta a Val. el 1365, i avui a Tarr.; la forma antiga del Ross. consta encara amb el diftong etimològic: «lops, *saurells*, capdebou --- *saureyls* ---» 1379 (InvLC). Es pesca abundantment a totes les costes catalanes: *suréls* StPolM., 1915 ---; a Cervera de la Marenda n'hi van tant a pescar, que de la que abans en deien «La Segon(d)a Plaja» ara en diuen *La plàža d'el suréll* 1959; observant una espessa ocellada: «—Per

què...? — que ses gavines tenen *soréll* aquí» Cala Rajada, 1969. D'altra banda però també és un peix de l'estany de Banyoles (1964). *Sorell* en la llista de peixos de Dènia (Chabàs, *El Archivo* II, 157).

El cast. JUREL és sobretot un nom usual a la costa andalusa: *burél* Almeria, 1936; Màlaga *jurel* [1789], murc. *sorel* o *jorel* (GaSoriano), si bé també es pesca el *surel* a Xile. Documentat com a mossàrab: l'almerienc Al-Arbolí (S. xv) el dóna sense vocals *šur'l*, que tant pot interpretar-se *šaurél* com *šurél*, potser més aviat allò; el granadí PAlc. (1505) és el que en dóna la primera documentació com a castellà, *xurel*, i *šuril* (nom d'unitat *šurila*) com a àrab de Granada; del mossàrab degué passar, amb vocalisme alterat, a l'àrab marroquí *šerál* (Lerchundi) i a l'algerià *šerl* (Beaussier). Gall. *xorélo* (c. 1740, Sarmiento). Més documentació, i estudi detingut de l'etimologia, a l'article del DCEC/DECH. A Astúries en diuen *chicharro*, que és el nom amb què coincideixen a traduir Sarmiento i Chabàs.

En llengua d'oc trobem *saurel* en el Narbonès i *sieurel* a Provença, tots dos el 1554, *suberèu* a Marsella i en el Var. *severèu* en el Roine, *suarèu* a Niça (Tdf). Sard *surellu*, *sureda*, it. *sugarello*, Elba *sugherello*, venec. *suvo*, Roma *suvaro*. D'altra banda el primitiu es conserva en la forma *sauru* o *seuro* a Sicília, Càlbria, Nàpols i Roma (Rohlf's, EWUG n.º 1920), *sàvaro* a Sicília i Tàranto (*σαῦρος* sona *savro*, com és sabut, en grec modern), *só* a Gènova (Casaccia); en fi, segurament, el basc guip. *sauri* «pez de la costa, muy insípido, fr. *saure*» (Azkue). Veg. per a tot això, Simonet, *Glos. Moz.* s. v. *xurel*; Carus, *Prodromus Faunae Medit.* (II, 669); Barbier, RLR LIII, 50-52.

El nom científic del sorell és *Caranx Trachurus* o *Trachurus Trachurus*. En llatí es troba SAURUS com a nom de peix en Cassiodor i en Lèvius, coetani de Ciceró, citat per Apuleu (S. II). De fet, en grec mateix, *σαῦρος* 'llangardaix', consta també com a nom del sorell. Abreujo d'ací endavant els arguments que dono sobre els detalls de les formes en el DCEC/DECH, que hom pot completar allà.

La base semàntica de la denominació del peix que ens ocupa deu estar en l'analogia entre el cos dels dos animals, segurament comparant la pell del llangardaix amb la tosquedat i escates del peix: justament l'altre nom grec *τραχούρος* vol dir pròpiament 'el de cua tosca, grofolluda' (*τραχύς*). Del català és certament manllevat el nom sard, com passa sempre amb els noms de peixos a Sardenya. I les formes *sieureu*, *suvereu*, *sugherello*, *su(v)aro* a penes es podrien explicar altrament que admetent que són adaptacions del nom català: pel fet que en la costa del Princ., Ross., Men., Eiv. i Sóller, *sorell* es pronuncia igual que *surrell*, cosa que junt amb la consistència tosca de la pell li donava l'aspecte d'un derivat de SURO: ll. SUBER, oc. *sieure*, it. *sùghero*. El cast. *jurel* deu ser mossarabisme andalús, però també influït per la forma catalana, com sigui que AU s'hauria hagut de conservar com a diftong en mossàrab.

DERIV.: *Sorella*. *Sorellada*. *Sorellera*. *Sorellet*. *Sore-*